

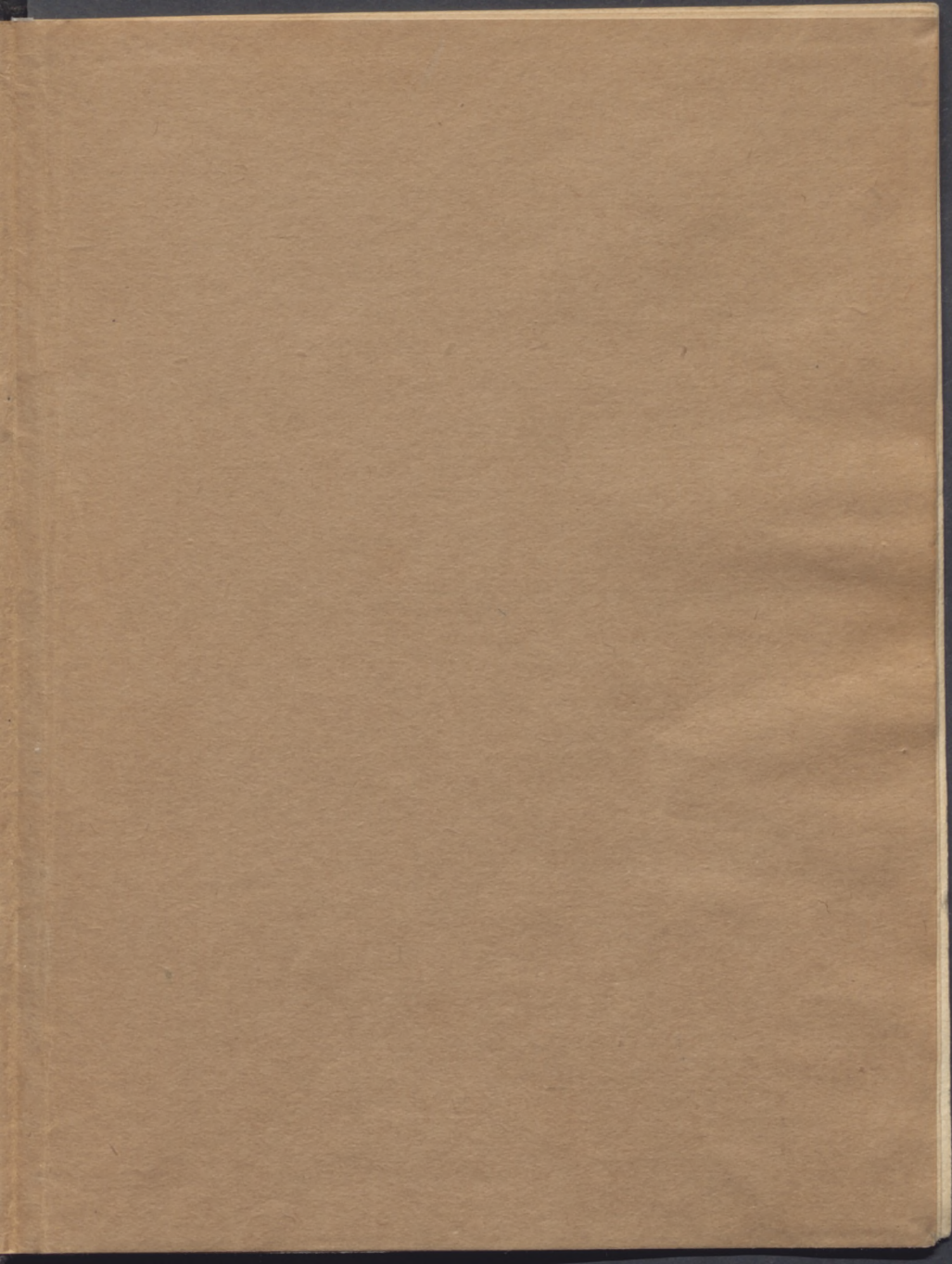
Biblioteka
U. M. K.
Toruń

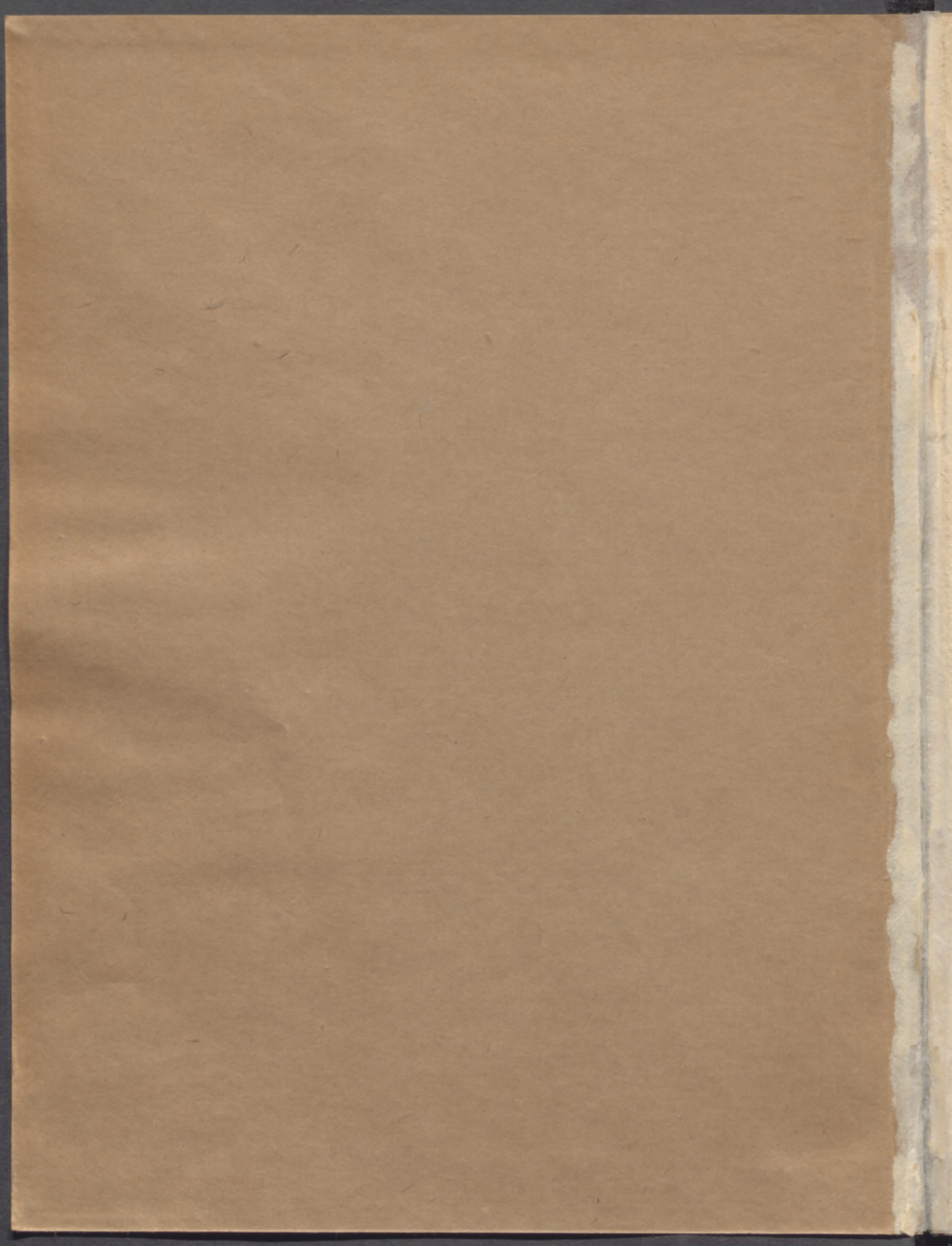
digit

164653

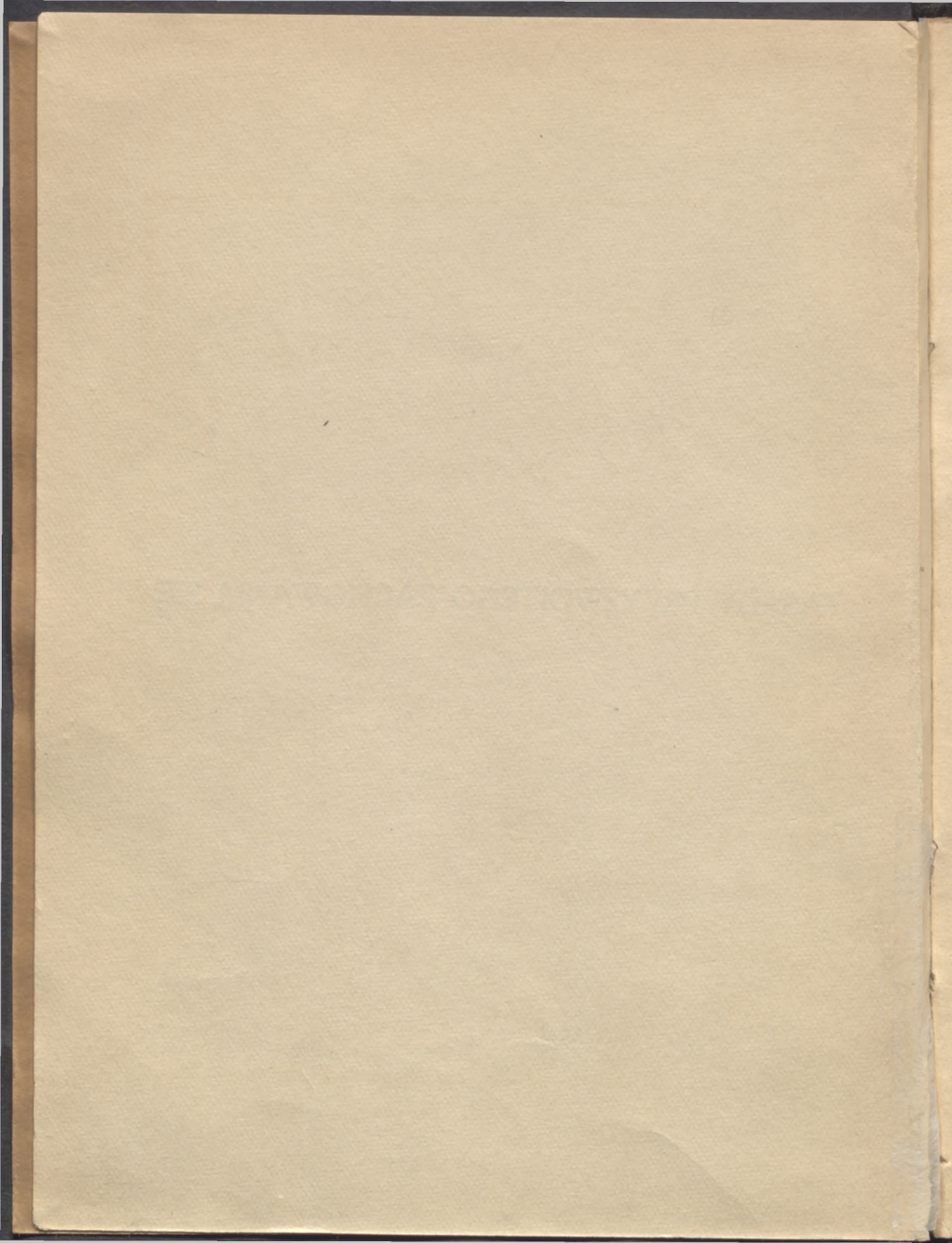
II

ZASADY PRYZWOITEGO ZACHOWANIA SIĘ

L: 1416.

ZASADY PRYZWOITEGO
ZACHOWANIA SIĘ
UCZNIÓW SZKÓŁ ŚREDNICH

OPRACOWAŁ
WEDŁUG JULIUSZA WISNARA
JAN PIĄTEK
ILLUSTROWAŁ WŁADYSŁAW WITWICKI

WYDANIE II.

...codzień postrzegam, jak młóź
cierpi na tem,
„Że niema szkół, uczących żyć
z ludźmi i światem”.
(Mickiewicz, Pan Tadeusz).

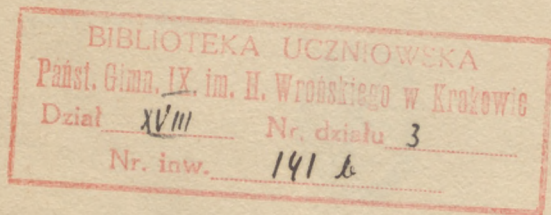
LWÓW Z NAKŁADEM TOWARZYSTWA
NAUCZYCIELI SZKÓŁ WYŻSZYCH 1913

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE

164.652

II

Z Drukarni Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
pod zarządem Karola Jasińskiego

A) Reguły zachowania się w towarzystwie różnych osób.

*„Grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą.
Nielatwą, bo nie na tem kończy się, jak nogą
Zręcznie wierzgnać, z uśmiechem witać lada kogo;
Bo taka grzeczność modna, zda mi się kupiecka,
Ale nie staropolska, ani też szlachecka.
Grzeczność wszystkim należy, lecz każdemu inna:
Bo nie jest bez grzeczności i miłość dziecinna
wzgląd męża dla żony przy ludziach i pana
Dla sług swoich; a w każdej jest pewna odmiana.
Trzeba się długo uczyć, ażeby nie zbłądzić
I każdemu powinna uczciwość wyrządzić“.*

(Mickiewicz, Pan Tadeusz)

Bądź zawsze, wszędzie i wobec każdego grzeczny, usłużny, uprzejmy i skromny;
nie naruszaj niczyjej czci i nie obmawiaj nikogo.

Przysłowie powiada:

*„obmówcę pokątnego
źmii pisz podobnego“.*

Nie słuchaj też obmów, lecz:

*„Obmówcy staw twarz surową:
Wnet pójdzie precz z swą złą mową“.*

Nie obiecuj wiele, lecz obietnic dotrzymuj;
mów mało, ale zawsze prawdę,

*„Kto mówi, zasiewa;
Kto słucha, zbiera“.*

*„Za moich czasów i grzeczność
Nie taką jak teraz była.
Duma, potwarz i wszeteczność
W posiedzenia nie wchodziła
A jednakże grzeczni byli
A jednakże się bawili“.*

(Krasicki)

Wobec
rodziców.

Pamiętając o IV. przykazaniu, bądź wobec rodziców swoich zawsze pełen czci, szacunku i miłości, abyś im przynajmniej w części oddał to wszystko dobre, które dla ciebie zrobili i robią.

Pozdrawiaj ich pierwszy, całuj ich w rękę, wstawaj, gdy przychodzą lub odchodzą, pomagaj im przy ubieraniu i rozbieraniu się, przy otwieraniu drzwi itp. — Nie jest to bowiem drobnostką, gdy n. p. mamie przysuniesz fotel na jej ulubione miejsce albo podasz płaszcz i laskę tacie, gdyż w ten sposób okazujesz im swą miłość i wdzięczność.

Nie mów nigdy o ojcu jako o swym „starym“, jest to brzydkie naśladowanie Niemców; nie opowiadaj wobec obcych o sprawach rodzinnych i dbaj zawsze o cześć swojej rodziny; gdy jesteś poza domem rodzinnym, pisuj często do rodziców, a nigdy nie daj rodzicom czekać na odpowiedź.

Z rodzeństwem żyj w zgodzie. — Dla starszych braci i sióstr bądź uprzejmy i usłużny, młodszym dawaj dobry przykład, ucz ich grzeczności i dobrego zachowania się, czystości i schludności;

nie pozwalaj im na żaden narów w zachowaniu się lub mowie, na żadne kłamstwo, lub dręczenie zwierząt;

ale także nie strasz i nie drocz ich;

nie śmieję się z ich błędów i wad, lecz okazuj im zawsze serdeczną życzliwość i opiekę.

Pamiętaj, że nie znajdziesz lepszego przyjaciela, niż brat lub siostra.

Przełożonych i dobroczyńców swoich nie obmawiaj nigdy, ani nie krytykuj, lecz okazuj im cześć i zaufanie jak rodzicom;

bądź im wdzięczny i w późniejszym życiu za wszystko dobre, które dla ciebie uczynili.

Wobec
rodzeństwa.

Wobec
przełożo-
nych,
osób star-
szych i pań.

W obcowaniu z osobami starszemi, okazuj im zawsze należną cześć i szacunek.

Wobec kobiet bądź zawsze usłużny i uprzejmy,

*„Zaś godna jest Waszmościów uwagi osobnej
Grzeczność, którą powinna młodź dla pici nadobnej“.*

(Mickiewicz, Pan Tadeusz)

Pobył
u obcych.

Jeżeli jesteś do kogoś na dłuższy czas zaproszony, bądź dla gospodarza i członków rodziny uprzejmy;

stosuj się do porządku domowego, jaki tam panuje, w myśl przysłowia:

*„Gdy jesteś w cudzym domu,
Nie zawadzajże nikomu“.*

Bądź zadowolony z wszystkiego, co ci podają;

staraj się być pożytecznym w domu według sił swoich;

nie ruszaj rzeczy, które ciebie nie powinny obchodzić, np. cudzych listów, notatek itp.;

strzeż się uszkodzenia cudzej własności;

nie jaw się zanadto wcześniej wśród kółka rodzinnego, a wieczorem usuń się w porę.

Przy odjeździe obdaruj według możliwości służbę.

Podziękuj gospodarzowi za gościnę, a po powrocie do domu nie zapomnij mu jeszcze raz w stosowny sposób pisemnie podziękować.

Jeżeli jesteś na stancyi, bądź grzeczny dla Na stancyi.
 gospodarza czy też gospodyni,
 słuchaj chętnie ich zarządzeń,
 nie daj im poznać, jakoby ich utrzymanie
 miało zależeć od opłaty,
 którą za ciebie otrzymują;
 w razie nieporozumień
 między nimi a tobą, odwo-
 łaj się do rodziców; niech
 oni je załatwią!

Ze współlokatorami żyj
 w zgodzie.

Nie rób plotek o nich i nie opowiadaj tego,
 co się działo w szkole!

Nie czyn pomiędzy nimi żadnej różnicy ze
 względu na narodowość lub wyznanie: oni
 wszyscy są twoimi kolegami;

zaniechaj wogóle wszelkich rozmów, mogą-
 cych dotknąć czy to pewną jednostkę czy też
 całe grupy uczniów!

Bądź ostrożny w pożyczaniu pieniędzy lub
 innych rzeczy wartościowych a unikniesz nie-
 jednej przykrości i szkody, lecz i sam od innych
 nie pożyczaj.

W wyborze przyjaciół bądź ostrożny, lecz
 gdy już przyjaciela znajdziesz, bądź mu w szczę-
 ściu i nieszczęściu prawdziwym przyjacielem!

Wybór
 przyjaciół.

*„Przyjaciela bacznie obieraj,
 Obrawszy, mocno trzymaj!”*

Gdyby pomiędzy wami powstały jakie nieporozumienia, nie opowiadaj tego drugim, lecz staraj się je możliwie najprędzej usunąć bez pośredników.

„Przyjaciół prawy czasu trudności bywa doznawany“.

Chętnie też przyjmuj od swego przyjaciela wszelkie uwagi i pouczenia, gdyż

„dobry to przyjaciel, który przestrzega“.

Nie ten przyjaciel, co cię chwali, ale ten, co ci prawdę mówi.

Nauczyciel
domowy.

Jako nauczyciel domowy bądź cierpliwy dla swego ucznia;

nie używaj nigdy żadnego słowa, któreby mogło go dotknąć;

nie uderz go nigdy i nie karz w sposób niedozwolony;

przyzwyczajaj go do samodzielnej i sumiennej pracy, lecz spełniaj też swoje obowiązki punktualnie i dokładnie;

nie zatajaj złych postępów lub złego zachowania się twego wychowanka przed rodzicami lub opiekunami;

w rozmowie nie wyrażaj się źle o rodzicach, nauczycielu, gospodarzu, u którego jest na stancyi, ani o innych osobach;

bądź dla niego wzorem pod każdym względem jako uczeń i jako człowiek!

Wobec jego rodziców postępuj z całą godnością, tj. bez wyniosłości i bez płaszczenia się.

Wobec służby zachowuj się uprzejmie, lecz nie rozmawiaj z nią więcej, niż koniecznie potrzeba.

Wobec
służby.

Także w korespondencji bądź grzeczny i uprzejmy dla każdego! Korespon-
dencya.

Zastanów się nad każdym słowem listu gdyż „scripta manent“;

ułóż sobie brulion każdego listu (napisz go „na brudno“); zwłaszcza gdy piszesz do osób znakomitszych i odczytaj list jeszcze raz przed wystaniem!

Nie pisz nigdy odpowiedzi, gdy jesteś wzburzony, ale zaczekaj, aż ochłoniesz i uspokoisz się; gdy masz komu donieść jakąś nieprzyjemną wiadomość, przygotuj go oględnie na to!

Nie daj nikomu czekać na odpowiedź, zwłaszcza, gdy masz pisać list dziękczynny, list do wyżej postawionych osobistości lub przełożonych i listy z kondolencją (z wyrażeniem współczucia);

na każdy list napisz dokładną odpowiedź, potem zniszcz otrzymany list, jeżeli nie ma dla ciebie szczególniejszego znaczenia;

nie naprzykrzaj się nikomu swoimi listami; zachowuj tajemnicę listową.

Nie wysyłaj nigdy żadnego anonimu (listu, nie podpisanego własnym nazwiskiem), pisanie

bowiem anonimu jest tchórzostwem, rzeczą podłą i wstrętną.

Pisz listy pięknie, wyraźnie, bez błędów gramatycznych lub ortograficznych i nie zapominaj przecinków i kropek.

Unikaj t. zw. postscriptum, zwłaszcza do osób wyżej postawionych; postscriptum jest zwykle dowodem roztargnienia: pisząc list zapomniałeś o pewnej sprawie i dlatego dodajesz ją już po zakończeniu i podpisaniu listu.

Na listy do równych sobie lub znajomych używaj papieru listowego formatu zwykłej ósemki (wielkość zwykłej książki), na inne trzeba użyć papieru listowego białego (nigdy kolorowego), większego formatu; papier listowy nie powinien być liniowany lub kratkowany.

Koperta winna być dostosowana do papieru!

W listach nie należy nic mazać, kreślić ani wycierać;

po lewej ręce zostaw na każdej stronie margines;

nie zaczynaj listu na samej górze, lecz zostaw na pierwszej stronie od góry odstęp szerokości 7—8 cm., a na każdej następnej po 4 cm.;

podpis nie powinien znaleźć się sam na osobnej stronicy;

nie zwilżaj językiem brzegu koperty, napuszczonego gumą, lub marki, gdyż to zdrowiu

szkodliwe a nieprzyjemne tym, którzy na ciebie patrzą!

Listy należyście opłacić, aby adresat za ciebie grzywny nie płacił;

pisz adres wyraźnie i dokładnie;

przylepiaj znaczki pocztowe (nie przewrócone) po stronie adresu u szczytu prawego brzegu koperty.

W adresie wymień obok nazwiska imię i dokładny tytuł osoby, do której piszesz, a gdy ma ich więcej, wybierz najważniejszy.

Pocztówki można posyłać tylko krewnym, dobrym znajomym i rówieśnikom;

pisz na nich tylko to, co każdy może czytać!

Do innych osób nie wypada posyłać pocztówek, tylko z wycieczki wolno wysłać do nich widokówki.

Nie pisz na pocztówce rzeczy, któreby mogły kogoś obrazić;

nie posyłaj takich widokówek z obrazkami lub wierszami, któreby mogły kogoś dotknąć lub uchybić dobrym obyczajom.

Cesarza lub króla tytułuje się: „Wasza Cesarska Mość“, „Wasza Królewska Mość“.

Do księcia pisze się: „Jaśnie Oświecony Książę“.

Do hrabiego lub barona: „Jaśnie Wielmożny Panie Hrabio (Baronie)“.

Do księdza pisze się: „Wielebny Księżę Proboszczu“, „Przewielebny Księżę Kanoniku“, „Najprzewielebniejszy Księżę Biskupie“, a w ciągu listu: „Wasza Biskupia Mość“, względnie „Wasza Ekscelecencya“.

Do człowieka poważanego, a nie piastującego żadnego urzędu, pisze się: „Wielmożny Panie Dobrodzieju“, „Czcigodny Panie“, a w wyjątkowych wypadkach: „Jaśnie Wielmożny Panie“.

Do prezydenta miasta: „Jaśnie Wielmożny Panie Prezydencie“.

Do rektora uniwersytetu lub politechniki: „Wasza Magnificencyo“.

List kończy się w ten sposób: „Proszę przyjąć wyrazy szacunku i poważania, z jakim zostaję dla Pana Dyrektora“ N. N.

albo „Z głębokim szacunkiem“, „Z prawdziwym poważaniem“, „Szczerze oddany“ i t. p.

Datę pisz u góry listu, lub na samym końcu.

Można załączyć markę na odpowiedź, gdy piszesz do osoby całkiem nieznanemu, by cię zawiadomiła o jakiej sprawie.

Gdy ci ktoś powierzy otwarty list z prośbą, byś go wręczył drugiej osobie, to zalep go w obecności oddawcy.

Listy z poleceniem oddaje się otwarte, bo ich treść musi znać oddawca, kiedy się o nie stara.

B) Reguły zachowania się na różnych miejscach i w różnych okolicznościach.

W szkole zachowuj się pod każdym wzglę- W szkole.
dem według przepisów szkolnych.

Do kościoła idź w szeregu spokojnie i w mil- W kościele.
czeniu; wstępuj do kościoła i wychodź z niego z na-
leżnym uszanowaniem; w kościele zachowuj się
odpowiednio do nabożeństwa, jakie się odbywa;
nie rozglądaj się, nie rozmawiaj, nie śmieję się;
gdy widzisz znajomych w kościele, pozdrów
ich w milczeniu skinieniem głowy.

Gdy na chórze śpiewają jakąś pieśń, nie
wtóruj pod nosem.

Gdy idziesz na mszę poza nabożeństwem
szkolnym, nie spóźniaj się na nabożeństwo i nie
wychodź zanadto wcześnie z kościoła.

Gdy zwiedzasz jakiś kościół w obcym mie-
ście, nie czyn tego podczas nabożeństwa, albo
czyn to przynajmniej tak, abyś innym w nabo-
żeństwie nie przeszkadzał.

W świątyni innowierców zachowuj się z go-
dnością, ale i szacunkiem dla ich obrzędów, nie
zapieraj się, że jesteś innej wiary, ale nie obra-
żaj uczucia obecnych, tak n. p. żyd w kościele
katolickim nie klęka i nie żegna się, ale powin-
nien odkryć głowę, spokojnie stać i nie rozglą-
dać się.

W domu. W domu przestrzegaj ściśle porządku domowego;

 bądź uprzejmy wobec każdego mieszkańca domu;

 nie dręcz zwierząt, znajdujących się w domu;

 nie brudź niczego w domu;

 nie spluwaj na schody, podłogę korytarza lub ganku;

 zamykaj drzwi bez hałasu;

 paniom, osobom starszym oraz wszystkim, schodzącym na dół po schodach, zostaw zawsze szerszą część krętych schodów, sam zaś

zaczekaj obok albo idź po węższej.

Gdy wchodzisz z kim do domu swego, możesz jako przewodnik iść naprzód i wtedy należy się usprawiedliwić słowami: „Przepraszam, ja poprowadzę“, lecz przy wejściu do pokoju należy się obcemu pierwszeństwo!

W swoim mieszkaniu nie urządź pijatyk lub niedozwolonych zebrań;

 nie śpiewaj przy otwartym oknie;

 nie dokuczaj sąsiadom grą na instrumencie muzycznym w nieodpowiednim czasie, n. p. po 9. godzinie wieczór lub przed 8. rano;

 zaniechaj gry zupełnie, gdy w domu leży ciężko chory lub też zmarły;

 nie wyrzucaj niczego przez okno na ulicę;

pluj do spluwaczki, a nie n. p. przez okno na ulicę;

dbaj w swoim pokoju o czyste powietrze;

utrzymuj go w największym porządku;

kładź stale swoje rzeczy na stole i w szafie zaraz po użyciu na właściwem miejscu!

Utrzymuj także ubranie i bieliznę w największym porządku. Ubranie.

Mundurek powinien być zrobiony ściśle według przepisu, niesplamiony i niepodarty.

Wszelkie dodatki, jak kolorowe krawatki, kolorowe wypustki przy bluzie, kolorowe podszewki, gorsety, jak niemniej i czapki zbyt wysokie, są szpetne, dziwaczne, często śmieszne, a nadto świadczą o próżności; prawdziwy dżentelmen nie jest próżny.

„Skromność odzieży, ozdobą młodzieży“.

Przed każdym wyjściem z domu przegładnij starannie swoje ubranie i buciki;

staraj się, by ci żadnego guzika nie brakło i by nie wyzierała z pod spodni tasiemka od kalesonów lub szkarpetka;

przed wyjściem z miejsc ustępowych, czy to w domu, czy gdziekolwiekbądź, uporządkuj starannie swoje ubranie!

Opuść również miejsce ustępowe w takim stanie, w jakim pragnąłbyś je zastać.

Nie noś za wiele wisiorków przy łańcuszku od zegarka, nie noś bransoletek: rzecz to niemiecka, świadcząca o próżności;

nie noś ubrania wystrzępionego, podartego, niewyczyszczonych albo wykrzywionych buczików;

jeżeli używasz rękawiczek, nie noś podartych albo brudnych;

uważaj, by i podszewka twojej czapki była cała i niepoplamiona;

by szkarpetki nie były podarte;

by chusteczka do nosa nie miała dziur!

Bielizna twoja powinna być bez zarzutu, gdyż bielizna jest kamieniem probierczym twojej schludności, twego zamiłowania do porządku, jest ci najlepszym listem polecającym na wstępie do towarzystwa.

Staraj się, by ubrania twego nie było czuć stęchliżną, benzyną, antymoliną, karbolem, potem lub tytoniem, lecz czyść i trzep je często, a od czasu do czasu dawaj je do odprasowania; czystość ubrania przyczynia się do polepszenia powietrza w mieszkaniu i szkole.

Czystość.

Tak samo dbaj i o swoje ciało: całe ciało, a nie tylko twarz, uszy, szyja, ręce, powinno się odznaczać nienaganną czystością; uważaj, by

z ust twoich nie było czuć, by włosy były zawsze uczesane, lecz nie za długie!

Nie noś zbyt długich ani też obgryzionych paznokci, nie noś też „żałoby“ za paznokciami, gdyż to najlepsze siedlisko dla zarazków wszelkiego rodzaju;

myj ręce kilka razy dziennie, zwłaszcza przed każdym jedzeniem, abyś z brudnej ręki nie wprowadzał bakterii do ust i żołądka.

Kąp się często, a to latem w rzece, w zimie w pokoju lub w łaźni.

Ulicą idź spokojnie i bez nienaturalnego przymusu, prostuj się, nie stąpaj ciężko ani nie chyl się naprzód; Na ulicy.

nie patrz w ziemię;

nie ściągaj ramion;

nie uginaj zanadto kolana;

ramionami poruszaj spokojnie i swobodnie i nie wywijaj niemi, nie trzymaj rąk w kieszeni (zwłaszcza spodni!) i nie zakładaj ich na krzyże.

Nie oglądaj się ustawicznie i nie patrz do cudzych okien;

uważaj, byś kogo nie potrącił, a gdy przypadkiem potrącisz kogoś, choćby najlżej i chociaż nie z własnej winy, przeproś uprzejmie słowem „przepraszam“, nigdy zaś żargonowem „pardon“.

Ponieważ ważną jest rzeczą, by dobrze wymijać, a doświadczenie stwierdziło, że w razie

nagłej przeszkody ludzie instynktownie usuwają się ku prawej stronie, dlatego staraj się iść prawą stroną chodnika i wymijaj w prawo, a wyprzedzaj w lewo;

nie wciskaj się między dwie osoby razem idące — wymijaj obie.

Nie zatrzymuj się bez koniecznej potrzeby na chodniku.

Nie jedz na ulicy;

nie rzucaj ogryzków, łup, pestek itp. na ulicę;

nie rzucaj papierków, biletów tramwajowych — wogóle nie śmieć na ulicy;

nie śpiewaj, nie nuć ani nie świstaj;

nie wołaj ani nie sykaj na nikogo;

nie rób żadnych uwag o przechodzących osobach;

nie patrz się im uprzejmie w oczy;

nie mów za głośno na ulicy;

nie przysłuchuj się rozmowie przechodzących i nie mów z ulicy do kogoś na piętrze!

Nie stawaj z kolegami tłumnie na chodniku, tamując przejście.

Kłaniaj się każdemu, komu powinieś, uprzejmie i wcześniej, patrz się w twarz tej osobie i zdejm porządnie czapkę z głowy;

nie trzymaj podczas ukłonu rąk w kieszeni surduta lub spodni, a jeżeli z kim rozmawiasz, przerwij rozmowę.

Jeśli ulegasz zgubnemu nałogowi palenia tytoniu, (przepisy szkolne pozwalają palić w domu uczniom VII. i VIII. klasy), nie wolno ci palić pod żadnym warunkiem na ulicy;

także w domu nie pal przy osobach starszych i paniach bez ich zezwolenia.

Jeżeli ktoś nieznamy zwraca się do ciebie z zapytaniem, odpowiedz dokładnie;

gdy się sam zapytujesz, ukłoń się wpierw, a po otrzymaniu odpowiedzi podziękuj grzecznie i wyraźnie;

gdy ktoś zgubi jakiś przedmiot, zwróć na to uwagę właściciela, albo wręcz mu go sam.

Gdy idziesz z osobą starszą, zostaw jej lepsze miejsce, zresztą idź zawsze po lewej stronie; tak samo i przy powrocie, chyba, że ta osoba prosi cię, żebyś został po tej samej stronie.

Gdy jesteś w towarzystwie kilku kolegów, idźcie tylko po dwóch w jednym szeregu, aby nie tamować ruchu na chodniku.

Towarzysząc innej osobie, kłaniaj się zawsze, gdy się ona komuś ukłoni lub odkłoni;

jeżeli towarzysz musi się z kimś zatrzymać i rozmawiać, idź powoli naprzód i czekaj, aż nadejdzie!

Gdy staniesz na ulicy, to stój prosto, nie zakładaj nóg jedną na drugą, nie trzęś nogami i nie roztwieraj ust!

Starszej osobie powinieneś zawsze z drogi ustąpić, choćbyś miał zejść z chodnika.

Gdy spotkasz pogrzeb albo procesyę, odkryj głowę;

gdy ksiądz jedzie do chorego z Najświętszym Sakramentem, jako katolik uklęknij; jeżeli nie jesteś katolikiem, przystań, odkryj głowę i okaż w ten sposób szacunek dla uczuć religijnych innych ludzi.

Pochodowi przypatruj się spokojnie i nie rób o nim złośliwych uwag;

pogrzebowi nie towarzysz z prostej ciekawości;

gdy muzyka gra na ulicy, nie ciśnij się do muzykantów.

W parku. W parku i w ogrodach publicznych zachowuj się jak na ulicy.

Chodź tylko po ścieżkach, nigdy po trawniku;

nie zrywaj kwiatów, ani liści drzew lub krzewów.

Z kolegami przechadzaj się najwyżej trójkami, a ze względu na kurz unikaj miejsc, najbardziej uczęszczanych.

Gdy idziesz samotrzeć, osoba najstarsza idzie w środku, ty, jako najmłodsza, po lewej

stronie, lecz przy zwrocie zostaniesz na swoim miejscu, choćbyś wtedy szedł po prawej stronie.

Jeżeli po niedługim czasie spotykasz tę samą osobę, której się już raz kłaniałeś, nie potrzebujesz się jej drugi raz kłaniać.

Paniom i osobom starszym odstąp swoje miejsce na ławce;

gdy przemówi do ciebie osoba przechodząca, a ty siedzisz, powstań; tak samo, gdy się kłaniasz!

W sklepie bądź grzeczny: kłaniaj się przy przyjściu i odejściu i odkryj głowę,

jak wogóle przy wejściu do jakiegokolwiek lo- W sklepie. kalu!

Nie kupuj nigdy nic bez wiedzy rodziców;

jeżeli kupujesz rzeczy do jedzenia, jak ciastki, owoce itp. i dotknąłeś się ich już, powinieneś je kupić, a nie dotykać wszystkiego przed zakupem jednego kawałka.

Jako uczeń składasz wizyty, gdy o coś prosisz, za coś dziękujesz, gdy się przedstawiasz,

Wizyty.

gdy się żegnasz, gdy komu składasz gratulacje lub kondolencje.

Gdy powrócisz podczas feryi i świąt do miejsca rodzinnego, odwiedź swoich krewnych, byłych nauczycieli i dobrodziejów;

także i te osoby, u których byłeś na stacji, powinienes odwiedzić.

Ciężko chorych możesz tylko wtenczas odwiedzić, gdy lekarz na to pozwala;

nie zatrzymuj się u chorego zbyt długo;

opowiadaj mu tylko wesołe nowiny;

nie mów o jego chorobie, albo o tem, że źle wygląda;

nie mów źle o jego lekarzu; bądź choremu usłużny, w czem tylko możesz.

Gdy odwiedzanie chorego jest niedozwolone, dowiaduj się o niego u jego rodziny.

Gdy składasz wizytę, zostaw płaszcz, zaszutkę, parasol, kalosze i czapkę w przedpokoju; pukaj we drzwi i na wezwanie: „proszę“, wejdź skromnie!

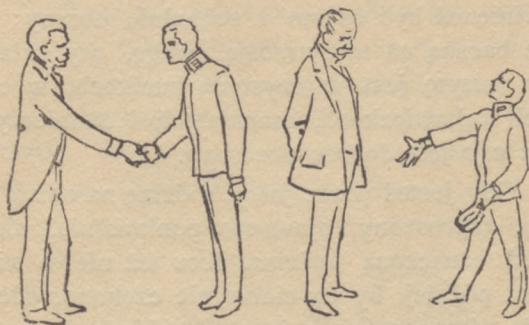
Gdy drzwi otwarte, pukaj o futrynę; gdy jest napis: „nie pukaj“, zastosuj się do niego i otwórz drzwi cicho, bez hałasu!

Nie pukaj, gdy wchodzisz do biura, sklepu lub kantoru.

Gdy musisz czekać w przedpokoju, nie podsłuchuj rozmowy, prowadzonej w pokoju, nie ruszaj rzeczy, książek, pism, listów, gazet, znaj-

dających się w przedpokoju; tylko w poczekalni lekarza wolno czytać pisma i książki, tam w tym celu się znajdujące.

Gdy wejdiesz do pokoju, a nikt cię nie spostrzeże, zachowuj się nieco głośniejsz przez stuknięcie lub odchrząknięcie, aby cię jak najprędzej spostrzeżono i aby cię nie posądzono, żeś chciał podsłuchiwać.

Przy wejściu do pokoju ukłoń się grzecznie i przedstaw swoją sprawę; gdy ci podadzą rękę, przyjm ją z szacunkiem, lecz nie podawaj pierwszej ręki pani lub osobie starszej.

Usiądź na wskazanem ci miejscu.

Siedź prosto, nie opieraj się na rękę, ani łokciami o kolana, nie kiwaj się, nie bujaj nogami, nie posuwaj krzesłem.

nie siedź z otwartymi ustami;

nie zakładaj nogi na nogę.

Nie przedłużaj zanadto wizyty i nie patrz się podczas wizyty na zegarek;

gdy ktoś puka podczas twego pobytu, odpowiada pan lub pani domu, a nie ty;

gdy przychodzi ktoś inny z wizytą, powinieneś się po pewnym czasie oddalić, pożegnawszy się grzecznym ukłonem.

Rozumie się samo przez się, że na wizycie powinieneś być czysto i schludnie ubrany; ludzie baczną na to zwracają uwagę, czy składający wizytę jest w czystych bucikach, w czystych rękawiczkach, mankietach i kołnierzyku oraz czy jest dobrze uczesany.

W towarzystwie.

Gdy jesteś przez jakąś rodzinę na obiad lub t. p. zaproszony, zjaw się punktualnie, nigdy przed oznaczoną godziną, lecz też nie o wiele minut później, by na ciebie nie czekano, odejść także równocześnie z innymi gośćmi;

jeżeli jesteś po raz pierwszy gdzieś proszony, należy poprzednio, t. zn. w czasie między zaproszeniem a dniem, na który jesteś zaproszony, złożyć wizytę; jeżeli nie możesz skorzystać z zaproszenia, usprawiedliw się grzecznie i wcześniej.

Gdy otrzymałeś dwa zaproszenia na tę samą godzinę, powinieneś pójść tam, gdzieś pierwiej przyrzekł, w drugim miejscu zaś grzecznie przeprosić.

Gdy wejdiesz do pokoju przywitaj się najpierw z gospodynią i gospodarzem, a potem z innymi członkami towarzystwa. Jest zwyczajem całować rękę gospodyni, gdy się ją wita i żegna;

gdy się jeszcze nie znasz z wszystkimi gośćmi, gospodarz lub gospodyni przedstawią cię im;

podczas przedstawienia należy się uklonić, nie podając ręki, lecz czekając, aż ci ją podadzą.

W rozmowie przemawiaj do każdego, używając należnego mu tytułu. Staraj się, o ile to możliwe, byś podczas rozmowy lub zabawy do nikogo nie był odwrócony plecami.

Gdy musisz kichnąć lub zakaszleć, zasłoń usta ręką lub chusteczką, którą powinieneś mieć w kieszeni surduta a nie spodni.

Przy kichaniu unikaj przekrzywiania twarzy i nie rób przy tem nadmiernego hałasu;

staraj się przytłumić ziewanie, czkawkę i odbijanie się;

nie drap się;

nie dłub w nosie, w uszach, w ustach;

nie skub wysypujących się wąsów i nie podkręcaj ich;

nie podpieraj ręką głowy;

nie trzaskaj palcami;

nie czyść, nie obcinaj i nie obgryzaj w tozrystwie paznokci;

nie czyść nosa zbyt głośno, używaj przy tem chusteczki, bez zwracania na to uwagi;

nie rozcieraj śluzu w chusteczce po wyczyszczeniu nosa i nie zaglądał do niej;

nie wciągaj także śluzu w głąb nosa lub do gardła!

Przy rozmowie nie trzymaj rąk w kieszeni;

nie opieraj pięści o biodra;

nie bębnił palcami po stole;

nie kręć cudzych lub własnych guzików;

nie przybliżaj się zanadto do osoby, z którą mówisz;

nie kaszłaj jej w twarz;

patrz jej w oczy!

Mów krótko i zwięźle, lecz nie w t. zw. stylu telegraficznym;

mów zrozumiale i bez afektacyi, nie za cicho ani za szybko;

nie mów przez nos ani przez gardło;

mów językiem czystym, bez błędu;

używaj każdego wyrazu w odpowiedniem znaczeniu;

wyraży obce wymawiaj poprawnie, o ile ich używać musisz!

Unikaj wyrażeń grubiańskich i prostackich!

Nie używaj wyrazów ekscentrycznych, ordynarnych lub żargonowych, choćbyś je czasem słyszał z ust innych osób (nie mów n. p. „to bycza zabawa“, „miła facetka“, „morowy chłop“, „bajkowy“, „speszyć“, „bryndza“, „zryć“, „szopa“, „wtrynić“ itp.

Nie odpowiadaj też pytaniami na pytanie.

Nie przyzwyczajaj się do wtrącania śmiesznych dodatków, jak „panie“, „panie dobrodzieju“ i t. p.

Nie bierz udziału w robieniu plotek, ani w dyskusyi nad kwestyami osobistymi i drażliwymi, zwłaszcza co do religii.

Nie mów o sprawach szkolnych ani o rzeczach, które komuś mogą być nieprzyjemne.

Jeżeli musisz wypowiedzieć zapatrywanie, sprzeczne z tem, jakie inni mają, uczyn to w formie skromnej, nikogo nie obrażającej!

Gdy mówisz o sobie i kimś innym, to siebie wymień na drugim miejscu, mów n. p. „mój ojciec i ja“, a nie odwrotnie.

Nie pytaj się poprostu „Co?“; nie odpowiadaj też krótkiem „tak“ lub „nie“, lecz używaj przy pytaniu zwrotów uprzejmiejszych np. „Jak Pan sądzi?“, „Słucham“; przy odpowiedzi zaś:

„Z przyjemnością“, „bardzo chętnie“, „niestety“, przyczem należy wymienić tytuł.

Gdy ktoś nieprawdę mówi albo się myli, nie mów nigdy: „to nieprawda“, nie używaj też żargonowych zwrotów: „ta“, „ta dzie“, lub „ta skąd“ itp. (używanych w niektórych okolicach), lecz powiedz uprzejmie: „zdaje mi się, że rzecz się inaczej miała“ albo „mnie znów inaczej o tem mówiono“ itp.

Niegrzecznie jest odpowiadać skinieniem, wstrząśnieniem głowy lub pomrukiem bez otwierania ust: „uhum“! Na pytanie o zdrowie twoich rodziców, podziękuj pierwszej, nim odpowiesz, n. p. „Dziękuję, Tato ma się bardzo dobrze“.

Nie przerywaj nikomu w rozmowie;
nie mieszaj się do rozmowy innych;
nie podsłuchuj ich!

Gdy do grupy rozmawiających przyjdzie jeszcze jedna osoba, należy ją krótko poinformować, o czem zaczęto mówić;

czekaj zawsze, aż osoba starsza pierwsza do ciebie przemówi, ona też kończy rozmowę, a nie ty.

Gdybyś w towarzystwie otrzymał list lub telegram, poproś towarzystwo o pozwolenie przeczytania go.

Nie szeptaj z nikim i nie mów do ucha, lecz zawsze tak rozmawiaj, aby sąsiedzi mogli słyszeć rozmowę.

Gdy w towarzystwie ktoś gra lub śpiewa,
zachowuj się spokojnie i nie oddalaj się przed
ukończeniem utworu;

gdy ci się nadarzy sposobność czytania lub
wygłaszania czegoś, bądź ostrożny w wyborze
stosownego utworu;

jeśli jesteś muzykalny i poproszą cię, abys
coś zagrał, nie droż się i nie daj się długo pro-

sić, ale też nie przeciągaj zbyt długo swej pro-
dukcyi;

graj ile możności z pamięci, ale gdy się po-
mylisz, nie trać rezonu, lecz graj dalej.

Gdy kto inny gra, nie szczędź mu uznania
i oklasków, byleby w formie przyzwoitej;

gdy się pomyli, nie śmiej się z niego!

Jeśli jesteś mniej biegły w muzyce, strzeż
się występować po kimś lepiej grającym.

Nie stawaj z ciekawości za osobą, produkującą się, jakby dla kontroli, a jeśli obracasz jej nuty, po lewej stronie zajmij miejsce;
nie czytaj też przez ramię innej osoby.

Podczas gier towarzyskich bądź zgodliwy i nie chciej wszystkim swojej woli narzucać;
nie zwracaj się ciągle do jednej osoby, gdyż w zamkniętem towarzystwie trzeba ze wszystkimi obcować.

Przy stole. Także przy stole musisz pewne reguły i formalności zachować, gdyż tu możesz się stać szczególnie przykrym dla innych. Mawiali też nasi przodkowie:

*„Przy stole jak w kościele,
A w kościele jak w niebie”.*

Przychodź zawsze punktualnie na obiad, kolację i t. p., lecz nie przed oznaczoną godziną, raczej kilka minut później.

Przyjdź zawsze z czystymi rękami;
siądź spokojnie na miejscu wskazanem ci przez gospodynię, nie przeszkadzając swemu sąsiadowi i siedź cały czas spokojnie;

gdy każdy sobie sam wybiera miejsce, nie wybieraj go zanadto wysoko.

Gdy masz jeszcze rękawiczki na rękach, złóż je do kieszeni;

rozłóż serwetę na kolanach, a nie wkładaj jej w dziurkę od guzika albo za kołnierz koszuli;

nie czyść noży, widelców lub łyżek;
zaczynij jeść równocześnie z innymi i staraj
się także z nimi skończyć;

bądź usłużny innym, gdy czegoś potrzebują,
lecz nie podawaj niczego poprzez stół!

Nie chlipaj, je-
dząc zupę, nie dmu-
chaj w nią i nie
ochładzaj jej mie-
szając ją łyżką, —
wkładaj łyżkę koń-
cem, a nie bokiem
do ust;

nie opieraj przytem łokcia na stole, lecz
trzymaj rękę w powietrzu, ale jak najbliżej siebie;

zjedz wszystką zupę, lecz nie wylewaj re-
szty zupy z talerza na łyżkę!

Nie czytaj podczas jedzenia;
nie mów, gdy masz usta pełne pokarmu;
nie mów o rzeczach, które mogą zepsuć
apetyt;

nie mlaskaj, lecz jedz przyzwoicie, nie za
szybko i nie żarłocznie.

Nie żuj zbyt głośno;
nie obcieraj ust ręką albo obrusem;
nie kichaj na talerz;
nie kręć podczas jedzenia kulek z chleba;
nie bębniij ręką po stole!

Sięgaj po potrawy (które się podaje z lewej strony) prawą ręką; nie bierz sobie największego lub najpiękniejszego kawałka, lecz ten, który jest najbliżej, ani też nie nabieraj więcej, niż zjeść potrafisz, abyś nie musiał czegoś zostawić na talerzu.

Nie kraj porcyi na półmisku; gdy coś już wybrałeś, nie kładź tego napowrót na półmisek; gdy czegoś nie lubisz, albo gdy jakiej potrawy nie znosisz, weź mniej albo podziękuj grzecznie i nie bierz nic.

Gdy jakąś potrawę po raz drugi obnoszą, podziękuj, jeżeli już nie bierzesz;

gdy podają jakąś potrawę, nieznaną ci, popatrz — bez zwracania na siebie uwagi — na zachowanie się innych;

gdy znajdziesz coś w potrawie, co w niej być nie powinno, usuń to spokojnie na bok talerza bez zwracania uwagi, lecz nie kładź tego na stół.

Swoją łyżką lub widelcem nie bierz niczego z półmiska ani też soli z solniczki;

nie zapomnij widelca i noża z półmiska zostawić na półmisku po nabraniu potrawy na talerz;

nie bierz zanadto dużych kawałków do ust, lecz nie należy także ich zanadto drobno krajać i ze sobą mieszać; należy krajać kęs za kęsem i spożywać.

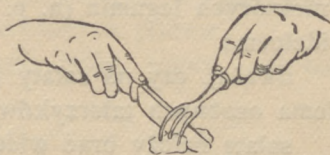
Uważaj, byś nie obryzgał sąsiada przy krajaniu!

Gdy musisz dalej podać półmisek, nie wysyp nic i nie powalaj sąsiada.

Przeproś, gdybyś przy braniu lub podawaniu coś wysypał lub rozbił.

Gdy podajesz, nie nakładaj nikomu na talerz, lecz niech każdy sam sobie weźmie.

Jedząc mięso, trzymaj zawsze widelec w lewej ręce, a nóż w prawej w ten sposób, aby palec wskazujący był wysunięty byle niezbyt nisko i oparty na grzbiecie narzędzia.

Potrawy podawaj do ust widelcem, nigdy nożem, który służy tylko do krajania.

Co do innych potraw (poza mięsem, które należy jeść, jak powyżej opisano), jest regułą jeść, co tylko można, samym widelcem (w prawej ręce trzymanym), inne potrawy łyżką lub łyżeczką.

Jedząc ryby, jarzynę itp., można sobie pomagać kawałkiem chleba, trzymanym w lewej ręce.

Nie dłubaj widelcem w zębach; gdy używasz wykluwacza do zębów, zrób to w sposób, nie zwracający uwagi, zasłaniając usta ręką lub

serwetką; nie czyść wykłuwacza serwetą albo obrusem;

jeżeli służba zmienia noże i widelce po każdej potrawie, zostaw je na talerzu, złożone równolegle przy sobie; jeżeli się ich nie zmienia, połóż po użyciu na swoje miejsce.

Nie wycieraj sosu z talerza chlebem albo bułką i nie spijaj z niego resztek płynów;

kromkę chleba należy łamać, a nie krajać; tak samo nie należy krajać nożem ziemniaków i niektórych legumin (n. p. knedli), lecz dzielić widelcem;

uważaj, czy na sałaty i kompot koło talerza niema osobnych talerzyków;

sałatę należy brać widelcem, tak samo drób (nie do ręki), natomiast szparagi, suchą bułkę oraz truskawki można brać ręką do ust, poziomki i t. p. małą łyżeczką;

kości, pestki owoców, łupiny należy składać na osobne talerzyki, nigdy zaś na obrus;

owoce należy krajać nożem deserowym, a nie własnym scyzorykiem; przy rozkrawywaniu i obieraniu staraj się o największą czystość.

Czasem podają do owoców widelce, wtedy należy zgrabnie widelcem owoc przytrzymać, nożem nakroić i łupę zdjąć, lecz gdyby ci to szło niezgrabnie, posługuj się tylko nożem.

Orzechów i t. p. nie wolno rozłupywać zębami.

Gdy podają czarną kawę, nie dmuchaj w nią,
a przy piciu wyjmij łyżeczkę z filiżanki;
cukier bierz za pomocą szczypczyków; gdy
ich nie ma, możesz brać palcami;

nie pij resztki, która przypadkowo przelała
się na spodek;

nie rzucaj także do białej kawy lub herbaty
chleba, bułki i t. p.

Gdy ze stołu, przekąskami zastawionego
(bufetu), każdy sam sobie bierze, to jako gość
używaj skromnie zastawionych potraw.

Podczas obiadu pij tylko wtedy, gdy nie
w ustach nie masz;

nie chlipaj przy
picciu i nie potrząsaj
napojem w szklance.

Nie chowaj nosa
do szklanki, nie obejmuj
szklanki całą ręką,
a tem mniej dwiema,
lecz weź ją w palce.

Gdy ktoś wznosi
czyjeś zdrowie, ujmij
szklankę lub kieliszek u dołu, patrz przy ude-
rzeniu o szklankę drugiego w jego twarz i uwa-
żaj, byś czego nie rozlał, lub kogo nie oblał.

Od stołu należy powstać, gdy gospodyni
i inni goście powstają. Przytem należy podzię-
kować tak gospodyni i gospodarzowi jak i współ-

biesiadnikom za towarzystwo. Czyni się to przez ucałowanie rąk paniom, a podanie ręki panom, lub też przez ukłon na wszystkie strony. Jak zawsze zresztą, tak i tu należy się stosować do postępowania starszych.

W kilka dni po obiedzie należy złożyć wizytę z podziękowaniem za zaproszenie.

Na boisku. Na boisku gimnastycznym lub placu zabaw miej zawsze czystą bieliznę i zachowuj się stosownie do przepisów nauczyciela gimnastyki lub kierownika zabaw.

Nie pozwalaj sobie na nierozważne żarty, (podstawianie nogi i t. p.), nie używaj żadnego przyrządu w nieobecności nauczyciela i powstrzymuj innych od tego.

Przy grze nie bądź grubiańskim wobec kolegów, nie używaj żadnych wyzwisk; nie niszczy przyborów do gier i zabaw.

Wycieczki. Podczas wycieczek bądź zgodliwy z kolegami. Jakkolwiek możesz się tu swobodniej zachować, to jednak nie wolno nigdy postępować wbrew przepisom dobrego wychowania.

Nie rzucaj nigdy kamieni, nie niszczy zasiewów polnych, łąk lub lasów.

Nie zrywaj kwiatów lub owoców z drzew, nie niszczy ruin i nie podpisuj się na nich.

Nie zaśmiecaj lasów, gór lub pól papierkami, resztkami jedzenia, lecz chowaj to wszystko pod kamień.

Jeżeli zamawiasz w gospodzie jedzenie, zrób to grzecznie i skromnie; zachowaj miarę w jedzeniu i picciu, nie krzycz i nie śpiewaj zbyt głośno, nie zbliżaj się do obcych zwierząt, nie wypisuj swego nazwiska, lub czegokolwiek na murach, altanach i t. p.

Podczas gry sportowej (tenis i t. p.) trzymaj się właściwych reguł oraz wskazówek kierownika. Sporty.

Ze względów higienicznych unikaj wszelkiego forsowania się, przesady i brawury;

bluzkę można zdjąć, gdy to i inni robią i gdy koszula jest zupełnie czysta.

Przy jeździe rowerem, jeźdź zawsze gościńcem, nigdy chodnikiem;

nie przejeżdżaj bez poprzedniego dania sygnału tuż koło przechodniów, niczego się nie spodziewających, może to ich narazić na przestkach, a ciebie na nieprzyjemność, unikaj także niepotrzebnego dzwonięcia.

Na ulicach bardzo ruchliwych prowadź rower; przy krzyżowaniu, pod górę lub na skrętach jeźdź powoli;

nie jedź za wozem wzniecającym kurz, unikaj przemęczenia się.

W kąpieli zachowuj się przyzwoicie.

Nie pisz na ścianach kabin i trzymaj się obowiązujących tam przepisów.

Nie bądź zanadto śmiałym i lekkomyślnym, nie dokuczaj nikomu, pływając pod wodą i t. p.

Wakacje
na wsi
i w miejscu
klimatycznym.

Jeżeli jesteś podczas wakacyi na wsi lub w miejscu klimatycznym, to i wtedy twoje zachowanie powinno również odpowiadać regułom przyzwoitości; nie sądz, że ci na wsi wszystko wolno.

Stosuj się do stosunków miejscowych i nie krytykuj ludzi i miejsca.

Nie rób żadnych szkód w lesie lub w parku i nie pisz na ławkach:

nie łów ryb ani raków bez pozwolenia.

Podczas wycieczki w towarzystwie bądź grzeczny dla wszystkich uczestników i zachowuj się przyzwoicie pod każdym względem.

Większe wycieczki piesze, zwłaszcza górskie, urządź ile możności w dwóch, trzech itd., a nie sam, zasięgnij zawsze rady doświadczonych przewodników i słuchaj ich rad i ostrzeżeń.

Podróże.

Gdy nocujesz w hotelu, miej wzgląd na spokój sąsiadów i bądź grzeczny dla każdego.

Gdy jesz przy t. zw. table d'hôte, zachowuj się przyzwoicie i pamiętaj o tem, że podane potrawy także dla innych są przeznaczone.

W kolei i tramwaju przy wsiadaniu czekaj, aż wysiadający wóz opuszczą.

Paniom i starszym panom zostaw pierwszeństwo; odstąp im ewentualnie swoje lepsze miejsce i bądź im usłużny przy wsiadaniu i umieszczaniu pakunku;

bądź jednak bardzo oględny w zawiązywaniu znajomości z podróżnymi.

Przy wejściu i wyjściu z wagonu skłoń się lekko.

Otwieraj i zamykaj okna, regulator ciepła i t. p. tylko za zezwoleniem osób, jadących w tym samym przedziale;

nie zasłaniaj widoku z wagonu;

nie wołaj z okna do innego wagonu;

bądź ostrożny w tem, co mówisz;

nie czytaj gazety lub listu, który może sąsiad twój w ręku trzyma;

nie zanieczyszczaj wagonu pluciem, lub rzucaniem resztek jedzenia;

nie kładź nóg na siedzenia, nie zdejmuj bluzki, kołnierzyka lub bucików, jeżeli nie jesteś sam lub nie spodziewasz się sam zostać w całym przedziale.

Przy kupnie biletu nie pchaj się do okienka kasy, nie wypieraj innych, lecz zachowaj (jak wogóle przy każdej kasie) należyne porządek.

Podczas podróży w obcym kraju bądź jeszcze ostrożniejszym i grzeczniejszym; zastosuj się do

obcych zwyczajów i nie krytykuj stosunków kraju.

Na okręcie. Na pokładzie okrętu nie zajmuj krzeseł (leżaków) innych podróżnych;

na obiady i kolacje przychodź czysto ubrany; dopiero pod wieczór, gdy masz nocować na pokładzie, możesz się ubrać nieco swobodniej.

Polowanie. Jeżeli zaprosi cię ktoś na polowanie, poddaj się zarządzeniom kierownika;

bądź bardzo ostrożny, nie baw się strzelbą i wogóle bierz ją dopiero wtedy do ręki, gdy się już nauczyłeś z nią obchodzić.

Ślizgawka. Ślizgawki używaj jako zdrowego ćwiczenia ciała;

ślizgaj się tylko na przestrzeni, przeznaczonej na to;

bądź dla każdego usłużny;

nie przeszkadzaj zabawie innych, ślizgając się z kolegami długim zamkniętym łańcuchem;

nie rzucaj papierków i t. p. na tor ślizgawkowy;

jeźdź ostrożnie, nie najeżdżaj na nikogo i przeproś, gdybyś przypadkiem to zrobił.

Pomóż wstać osobie, która upadła, zwłaszcza osobom starszym, dzieciom i paniom.

Ucz się jazdy sztucznej, lecz do nauki wybieraj miejsce mniej uczęszczane;

staraj się o ruchy wdzięczne, lecz naturalne.

Podczas zabaw tanecznych, w których możesz brać udział tylko o ile przepisy szkolne na to pozwalają, poproś znajomego lub komitetowego przed tańcem, by cię nieznanym paniom przedstawił;

Tańce.

proś do tańca przed pauzą długą (północną), gdyż nie wypada prosić po północy do tańca takiej pani, z którą przed północą nie tańczyłeś.

Ze względu na suknie pań tańcz zawsze w rękawiczkach;

jeżeliś którą panią wcześniej prosił do tańca, pamiętaj o tem, a gdy mimo zamówienia z ważnych powodów nie możesz tańczyć, usprawiedliw się należycie;

ruchy w tańcu powinny być lekkie i zgrabne; trzymaj tancerkę przyzwoicie;

nie dmuchaj jej podczas tańca w twarz i patrz uważnie nietylko przed siebie lecz także naokoło siebie, abyś nie upadł, albo nie wpadł na drugich;

unikaj rozmowy o sprawach szkolnych;

nie bij brawa w dziki sposób po tańcu;

zaprowadź tancerkę, jeżeli nie chcesz lub nie możesz z nią spacerować, na jej miejsce i podziękuj jej i jej opiece, (przy pewnych tańcach także swemu vis-à-vis) za taniec.

Gdy panie wybierają, bądź jednakowo grzecznym wobec wszystkich pań;

człowiek dobrze wychowany nie tańczy zbyt często z tą samą damą;

gdyby ci któraś dama odmówiła tańca, wtedy nie nalegaj, lecz za jakąś chwilę możesz przyjść po raz drugi, a gdy i wtedy ci odmówi, to więcej tej damy do tańca nie proś!

Podczas pauzy możesz się przy jednym stole z tancerką, jeżeli jej opieka na to pozwoli lub cię zaprosi.

Na zabawy taneczne należy przyjść w najlepszym mundurku; osoby, nie noszące mundurku, przychodzą w angielu lub smokingu i w czarnym krawacie, na bale zaś we fraku, białym krawacie i białych rękawiczkach.

Zwiedzanie
muzeów.

W muzeach i galeryach obrazów zachowuj

się z taktem, przejdź spokojnie obok rzeczy, które ci się nie podobają i nie dotykaj wystawionych rzeczy.

Wykłady,
koncerty,
teatr.

Na publicz-
ne wykłady, koncerty i przedstawienia nie przy-
chodź nigdy za późno;

nie wychodź także przed końcem wykładu lub przedstawienia;

przychodź na te przedstawienia w najlepszym ubraniu.

Podczas pauz nie naprzykrzaj się swoim sąsiadom częstym wstawaniem lub wychodzeniem na korytarz, a gdy wychodzisz z rzędu krzeseł, nie zwracaj się tyłem do siedzących w tym samym rzędzie.

Podczas wykładu lub gry zachowaj milczenie; nie krytykuj;

nie mrucz melodyi pod nosem;

nie wybijaj taktu ręką, nogą lub głową;

nie przeszkadzaj innym programem, książką, zawierającą tekst, lornetką;

nie przesadzaj w biciu brawa i nie okazuj nigdy swego niezadowolenia.

Przy wychodzeniu nie tamuj innym drogi a także w garderobie przy odbiorze ubrania miej wzgląd na innych.

W razie jakiegoś nieszczęśliwego wypadku staraj się być usługowym wedle swych sił. Dobrze więc zrobisz, gdy przestudyujesz dokładnie tablice, wiszące w szkole z napisem; „Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach“.

Pomoc
w razie
nieszczęśli-
wego wy-
padku.

Po śmierci blizkiego krewnego można nosić czarną opaskę na rękawie i czarną krepę na czapce. Podczas ciężkiej żałoby nosi się także zwykle czarne rękawiczki, czarne spinki do man-

Żałoba,
kondo-
lencye.

szetów i zamiast łańcuszka do zegarka, czarną tasiemkę (osoby, nie noszące mundurka, noszą także czarne krawatki).

Jest też zwyczajem korespondować w tym czasie (z wyjątkiem listów z życzeniami i gratulacjami) na papierze z czarną obwódką i używać wizytówek i kopert z czarnymi obwódkami.

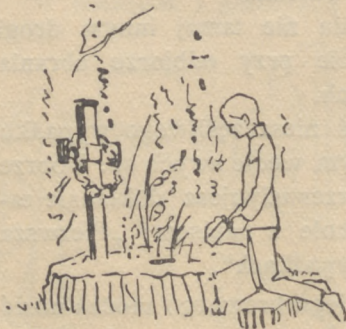
W pierwszych tygodniach żałoby nie bierz udziału w publicznych przedstawieniach i zacznij później od przedstawień poważniejszych.

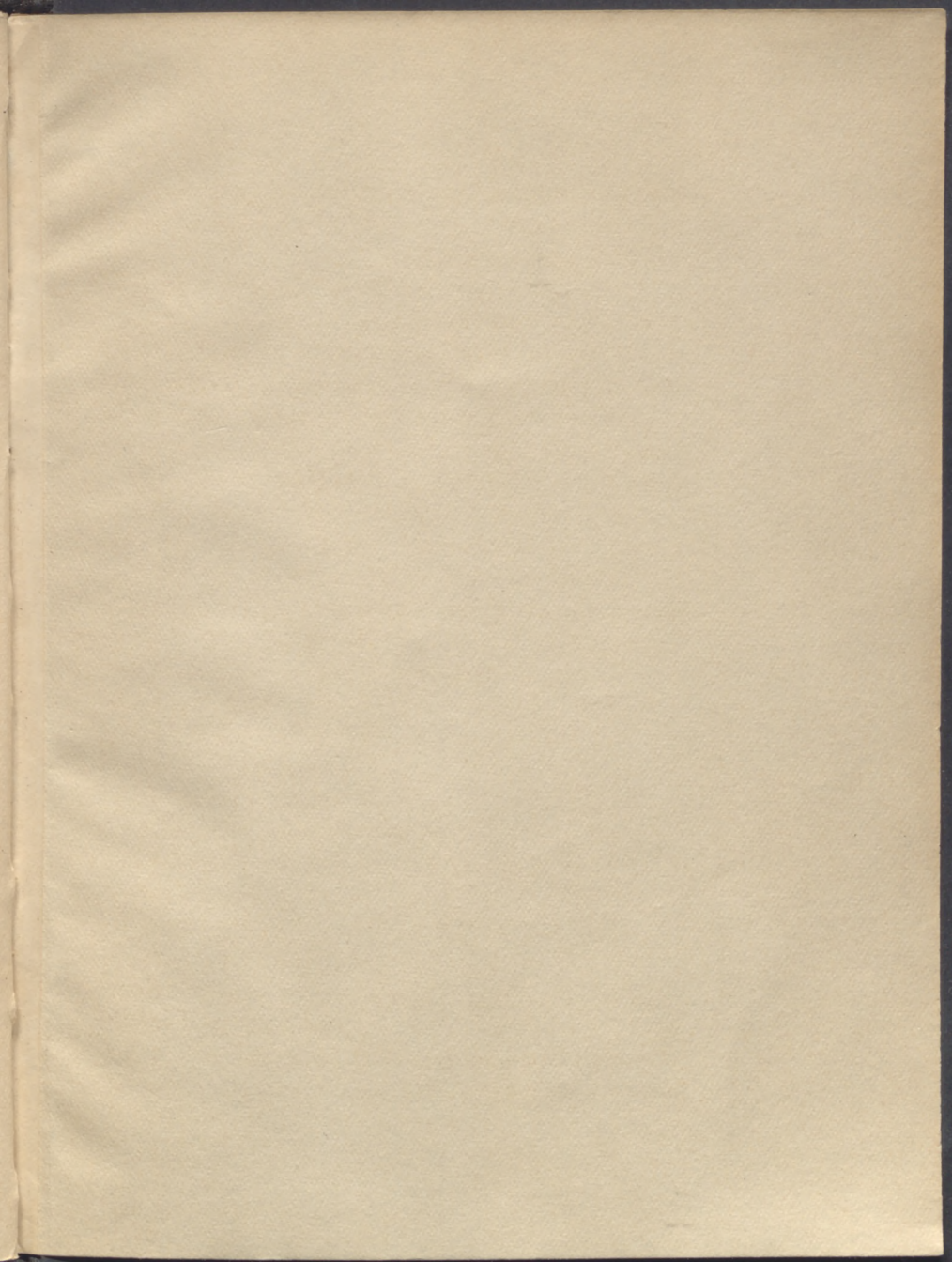
Po rodzicach trwa żałoba rok, (pół roku ciężka żałoba, pół roku półżałoba) po dziadkach i rodzeństwie sześć miesięcy, po wuju, ciotce, kuzynie i szwagrze trzy miesiące, po dalszych krewnych dwa do sześć tygodni.

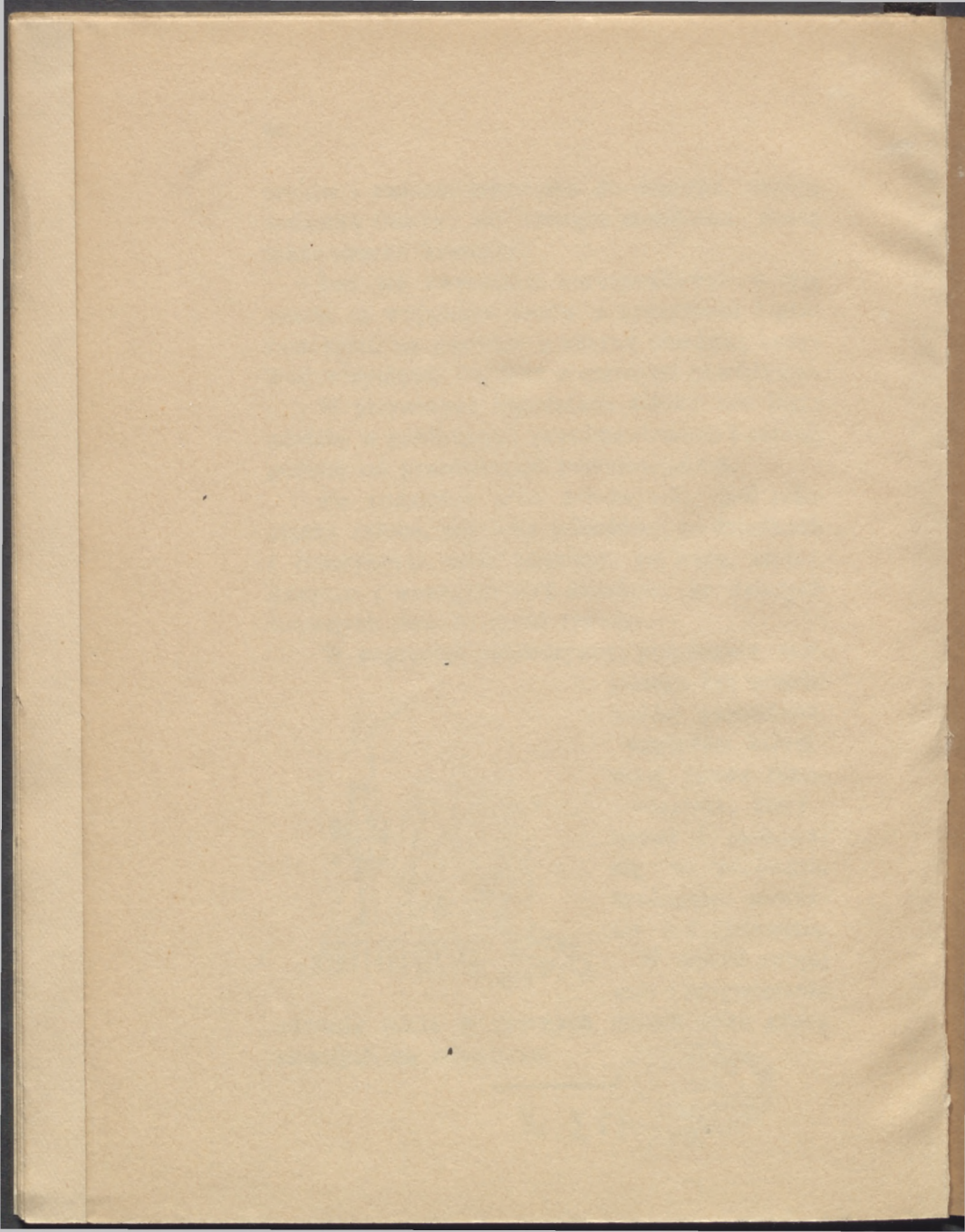
W pogrzebie dobroczyńcy, przyjaciela, znajomego lub wogóle każdej osobistości, względem której masz pewne zobowiązania, bierz udział i zachowaj się w pochodzie spokojnie, poważnie i z godnością.

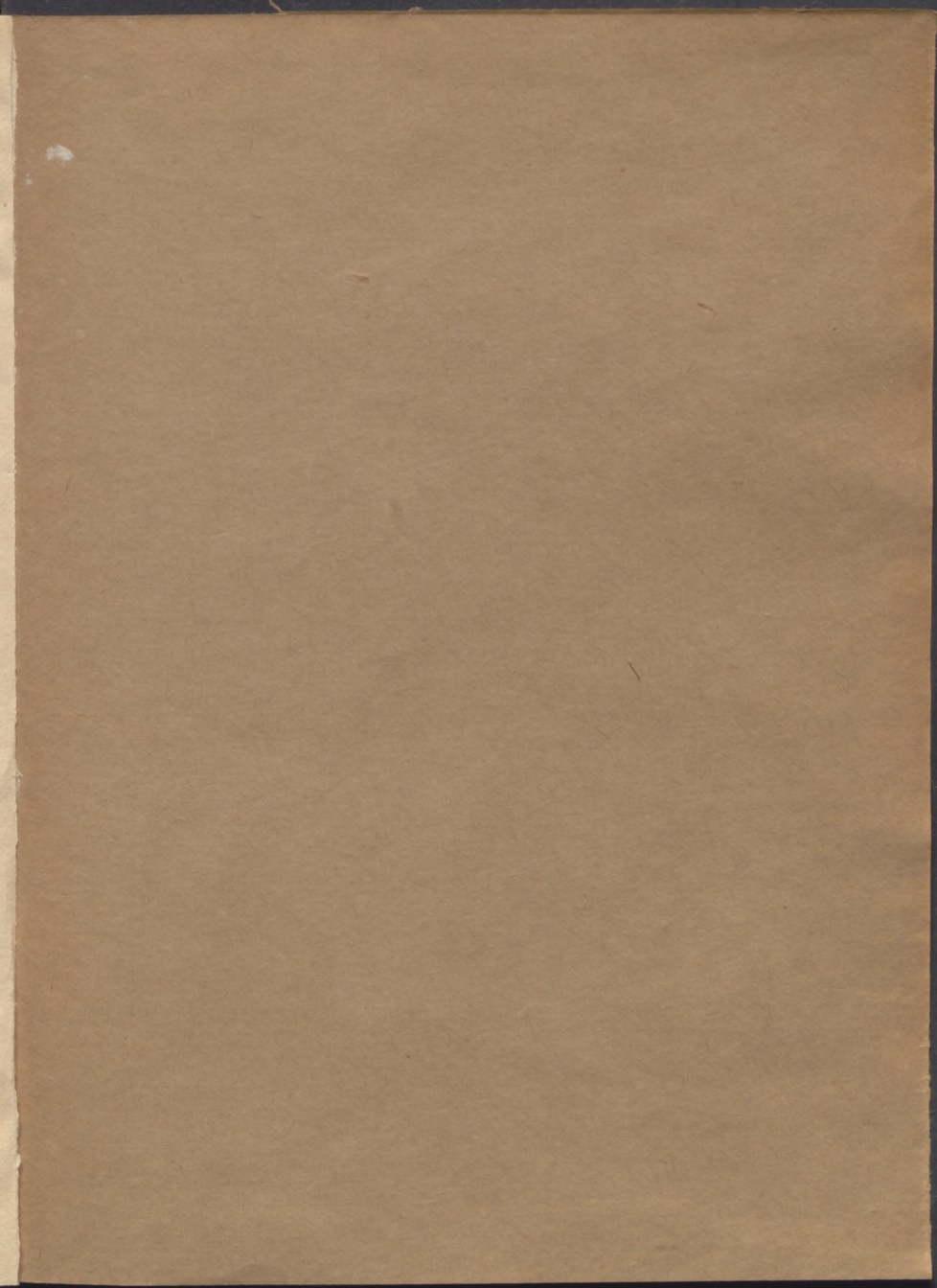
W dowód swojej czci i przywiązania

odwiedz także w pewnych dniach roku groby umarłych na cmentarzu.

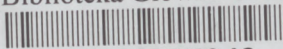

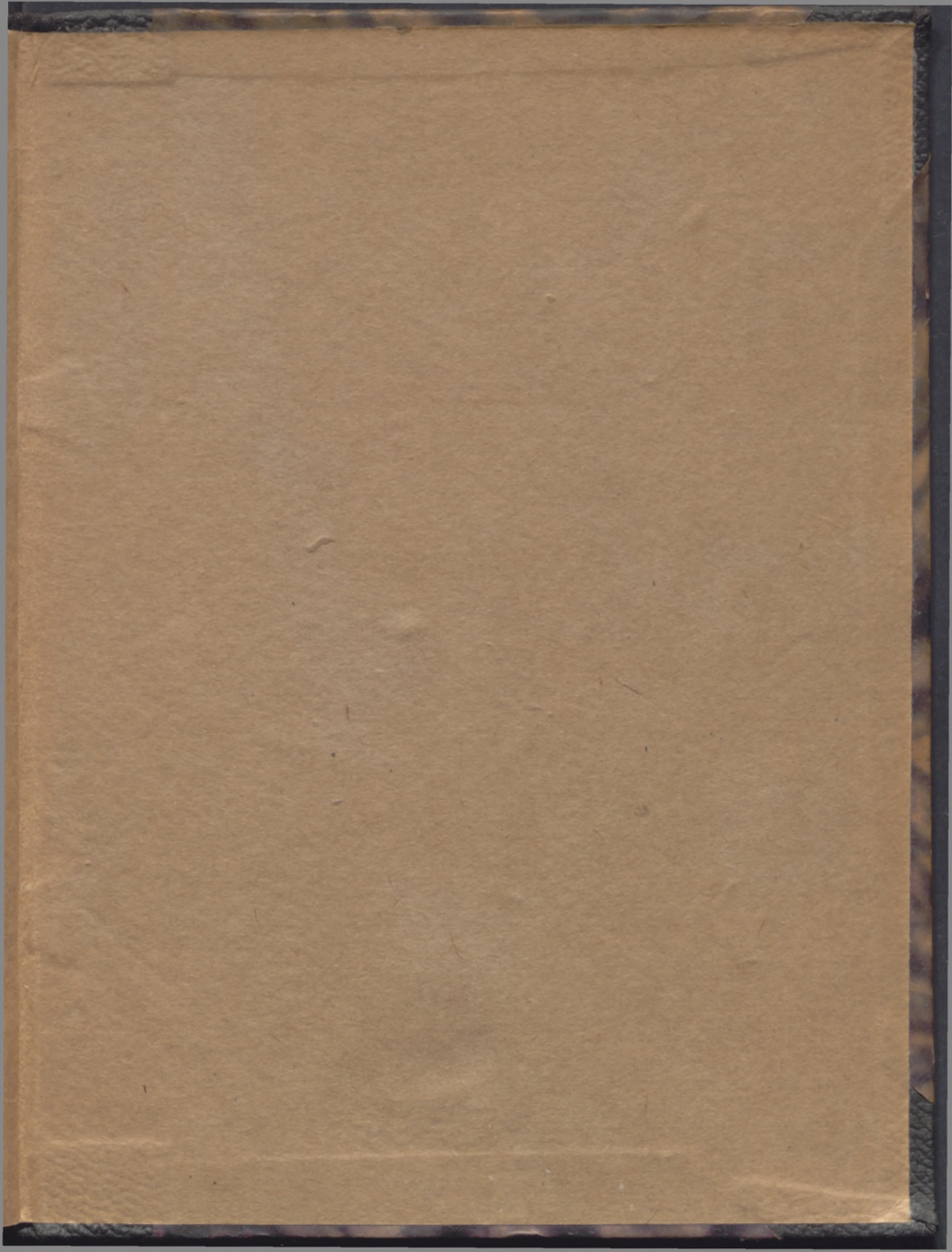

Biblioteka Główna UMK

300020715943

1617
1617
1617